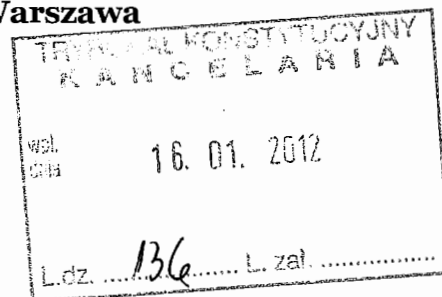

Szczecin, dnia 10 stycznia 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący:

P
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
G

reprezentowany przez:

radcę prawnego Przemysław Mijala
 nr wpisu na listę radców prawnych prowadzonej przez
 Radę Okręgową Izby Radców Prawnych Sz-966
adres dla doręczeń:
Kancelaria Radców Prawnych
MIJAL & SYDOR spółka cywilna
ul. Krzywoustego 3/3
70-244 Szczecin

Skarga konstytucyjna

Działając w imieniu skarżącego, którego pełnomocnictwo składam w załączeniu, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 46 ust. 1 i art. 50 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym wnoszę o:

1. stwierdzenie, że przepisy art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz art. 209 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270), w zakresie, w jakim nie przewidują obowiązku zwrotu kosztów postępowania sądowego w postępowaniu zażaleniowym, są niezgodne z przepisami art. z art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

2. w przypadku uwzględnienia skargi, zasądzenie od Skarbu Państwa – Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz skarżącego P

Sp. z o.o. w G kosztów postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym według norm przepisanych.

Przedmiot skargi

Przedmiotem skargi są przepisy art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz art. 209 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, na podstawie których Naczelny Sąd Administracyjny orzekł ostatecznie o konstytucyjnym prawie do sądu skarżącego – przewidzianym w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP – jednakże z naruszeniem przedmiotowego prawa, pozbawiając skarżącego możliwości obrony swoich praw w postępowaniu zażaleniowym w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w zakresie, w jakim odmówił skarżącemu zwrotu kosztów tego postępowania pomimo uwzględnienia w całości wniesionego zażalenia, a tym samym naruszając gwarancje wynikające z zasady demokratycznego państwa prawnego.

Naruszone konstytucyjne prawa

W wyniku wydania ostatecznego orzeczenia (prawomocnego postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego) na podstawie art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz art. 209 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi – które stanowiły proceduralno-prawną podstawę rozstrzygnięcia – doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa skarżącego do sądu wyrażonego w art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej albowiem powyżej wskazane przepisy nie przewidują obowiązku zwrotu stronie, której zażalenie zostało uwzględnione, kosztów postępowania zażaleniowego niezbędnych do celowego dochodzenia praw.

Tym samym doszło do naruszenia prawa podmiotowego skarżącego, co uzasadnia przyjęcie niniejszej skargi konstytucyjnej do rozpoznania.

Jednocześnie zastosowanie przez NSA, a wcześniej WSA w W , kontestowanych przez skarżącego regulacji – art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz

art. 209 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi – godzi w istotę prawa do sądu oraz narusza możliwość dochodzenia sprawiedliwości pozostając w sprzeczności z wyrażoną w art. Konstytucji RP zasadą demokratycznego państwa prawnego.

Sposób w jaki kontestowane regulacje naruszają przywołane powyżej przepisy ustawy zasadniczej skarżący przedstawi w uzasadnieniu skargi.

Wyczerpanie drogi prawnej

Skarżący wyczerpał w niniejszej sprawie drogę prawną w rozumieniu art. 46 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, gdyż wydane w sprawie postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia czerwca 2011 r., sygn. akt oddalające wniosek skarżącego o uzupełnienie orzeczenia tegoż Sądu z dnia marca 2011 r. co do kosztów postępowania zażaleniowego, zaskarżył do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który z kolei postanowieniem z dnia września 2011 r. w sprawie prawomocnie je oddalił.

Zachowanie terminu do złożenia skargi

Prawomocne postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2011 r. w sprawie – oddalające zażalenie od orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia czerwca 2006 r. – zostało doręczone skarżącemu w dniu 10 października 2011 r. Tym samym poprzez wniesienie niniejszej skargi w dniu 10 stycznia 2012 r. zachowany został trzymiesięczny termin do złożenia skargi przewidziany w art. 46 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

UZASADNIENIE

I. Stan faktyczny

Wyrokiem z dnia grudnia 2010 r. WSA w W w sprawie w sprawie , po przednim skierowaniu pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego, uwzględnił skargę P Sp. z o.o. w G na decyzję Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego w przedmiocie określenia wysokości zobowiązania w opłacie lotniczej i uchylił ją w całości wraz z poprzedzającą ją decyzją organu pierwszej instancji. W pkt III przedmiotowego orzeczenia WSA w W wadliwie orzekł o kosztach postępowania sądowego zasadzając je na rzecz skarżącego w zbyt niskiej wysokości. Wobec tego skarżący – pismem z dnia lutego 2011 r. – wniósł zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania sądowego zawarte w pkt III powyższego wyroku.

Zażalenie zostało co do zasady uwzględnione postanowieniem WSA w W z dnia marca 2011 r. albowiem Sąd uchylając pkt III wydanego wyroku (choć w ocenie skarżącego powinien dokonać jego zmiany) zasądził koszty postępowania sądowego w prawidłowej wysokości. Niemniej jednak WSA w W nie orzekł o kosztach postępowania sądowego, w tym kosztach zastępstwa procesowego wywołanych wniesieniem przez skarżącego zażalenia z dnia lutego 2011 r., o co pełnomocnik wnioskował w *petitum* pisma procesowego. Wobec tego skarżący wnioskiem z dnia kwietnia 2011 r. wniósł o uzupełnienie przedmiotowego postanowienia.

Następnie WSA w W postanowieniem z dnia czerwca 2011 r. wydanym w sprawie oddalił wniosek skarżącego o uzupełnienie postanowienia WSA z dnia marca 2011 r. o orzeczenie co do kosztów postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu przedmiotowego rozstrzygnięcia wskazano, iż przepis art. 197 § 2 w związku z art. 203 i 204 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (dalej jako p.p.s.a.) nie stanowi podstawy orzekania co do zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, nawet w przypadku uwzględnienia zażalenia w całości, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Skarżący nie godząc się ze stanowiskiem WSA i jego argumentacją w tym zakresie oraz istniejącym stanem prawnym w przedmiotowej materii wniósł do NSA kolejne zażalenie, w którym wskazał, iż wobec odpowiedniego zastosowania do zażeń przepisów o skardze kasacyjnej (art. 197 § 2 w zw. z art. 175 p.p.s.a.) powinno zostać ono sporządzone przez adwokata lub radcę prawnego, co związane jest z obowiązkiem poniesienia przez skarżącego kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw. Natomiast poniesione przez skarżącego koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym – na gruncie obecnie obowiązujących regulacji przewidzianych w p.p.s.a. – nie mogą zostać zwrócone stronie w przypadku uwzględnienia zażenia. W ocenie skarżącego czyni to przedmiotowe regulacje sprzecznymi z ustawą zasadniczą, w zakresie, w jakim pozbawiając stronę możliwości obrony swoich praw w ramach konstytucyjnego prawa do sądu i tym samym naruszają gwarancje wynikające z zasady demokratycznego państwa prawnego. Zdaniem skarżącego wobec uwzględnienia w całości jego wcześniejszego zażenia i w konsekwencji zmianie zawartego w wyroku postanowienia w przedmiocie zwrotu kosztów postępowania, skarżącemu winny zostać zwrócone koszty zastępstwa procesowego, według stawki minimalnej określonej, biorąc pod uwagę wartość przedmiotu zaskarżenia zł , w § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349)

Postanowieniem NSA z dnia września 2011 r. zażalenie skarżącego zostało oddalone, a w jego uzasadnieniu wskazano, że przewidziane w p.p.s.a. przepisy, w tym również wskazywane przez skarżącego, nie przewidują obowiązku zasądzenia zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, a przepis art. 209 p.p.s.a. w sposób wyczerpujący wymienia orzeczenia, w których zamieszcza się rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów postępowania. Argumentując powyższe stanowisko Sąd przywołał inne, wydane wcześniej, orzeczenia NSA, w których ugruntowano ten pogląd i jednocześnie uznał za bezprzedmiotowe zwrócenie się z pytaniem prawnym w tej materii do Trybunału Konstytucyjnego.

II. Obowiązujące regulacje prawne

Przepisy art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz art. 209 p.p.s.a. regulują kwestię zwrotu kosztów procesu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Zgodnie z art. 209 p.p.s.a. wniosek strony o zwrot kosztów sąd rozstrzyga w każdym orzeczeniu uwzględniającym skargę oraz w orzeczeniu wskazanym w art. 201, 203 i 204 p.p.s.a. W oparciu o przedmiotowe regulacje sądy administracyjne nie są zatem uprawnione do zasądzania zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego albowiem orzeczenie wydawane w wyniku jego rozstrzygnięcia, nawet w przypadku uwzględnienia zażalenia w całości, nie jest orzeczeniem wskazanym w art. 209 p.p.s.a. Brak podstaw do orzeczenia zwrotu kosztów postępowania w postępowaniu zażaleniowym, w przypadku uwzględnienia zażalenia, ma miejsce pomimo wyraźnego odesłania w art. 197 § 2 p.p.s.a. w zakresie postępowania zażaleniowego do odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących skargi kasacyjnej. Powyższa interpretacja znajduje wyraz w orzecznictwie NSA, m. in. w wyrokach z dnia 30 stycznia 2004 r., sygn. akt FZ 504/04 i z dnia 4 lutego 2008 r., sygn. akt OPS 4/07.

III. Niezgodność zaskarżonego przepisu z normami Konstytucji

Kontestowane przepisy art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz art. 209 p.p.s.a., kompleksowo regulujące kwestię zwrotu kosztów procesu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w zakresie, w jakim nie przewidują obowiązku zwrotu kosztów postępowania sądowego w postępowaniu zażaleniowym, uznać należy za niezgodne z następującymi przepisami:

- art. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

a) naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP

Na wstępie należy zwrócić uwagę, iż zakwestionowane przepisy bezzasadnie pozbawiają stronę w postępowaniu przed sądami administracyjnymi roszczenia o zwrot

kosztów postępowania zażaleniowego. Prowadzi to do nieuprawnionego zróżnicowania trybów postępowania, na *ad meritum* oraz zażaleniowego. Jednocześnie brak jest obiektywnego uzasadnienia dla konstytucyjnego celu takiego zróżnicowania. Odrębność postępowania zażaleniowego nie może wpływać na zróżnicowanie pozycji procesowej stron występujących przed sądami administracyjnymi oraz związane z nią uprawnienia. Wszelkie gwarancje procesowe służące stronie muszą w jednakowym stopniu dotyczyć każdego podmiotu, który domagając się ochrony swoich praw przed sądem administracyjnym realizuje tym samym swoje konstytucyjne, podmiotowe prawo do sądu.

Skarżący dostrzega, iż kwestię kosztów procesu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi można rozpatrywać w płaszczyźnie różnych praw konstytucyjnych: prawa do sądu (dostępność do sądu z uwagi na wysokość kosztów), prawa do równego traktowania przez władze publiczne oraz równej dla wszystkich ochrony praw majątkowych, co być może uzasadniałoby wskazanie jako wzorców kontroli konstytucyjności kontestowanych regulacji p.p.s.a. również art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Niemniej jednak skarżący wskazuje jako wystarczający do przeprowadzenia przedmiotowej kontroli przepis art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej.

W ocenie skarżącego w przypadku zakwestionowanych przepisów p.p.s.a. konstytucyjne prawo do sądu jest naruszone przez ustanowienie takich wymogów formalnych dla uruchomienia postępowania zażaleniowego, które czynią to działanie co najmniej znacznie utrudnionym. W sytuacji, gdy ryzyko ekonomiczne wszczęcia postępowania zażaleniowego przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w całości i bez względu na jego wynik obciąża stronę kwestionującą postanowienie wojewódzkiego sądu administracyjnego, może to prowadzić do zaniechania korzystania z instytucji zażalenia, także wówczas, gdy orzeczenie sądu I instancji w oczywisty sposób godzi w obowiązujący porządek prawny i rażąco narusza przepisy postępowania.

Podkreślenia wymaga, iż skutek wyraźnego odesłania w art. 197 § 2 p.p.s.a. w zakresie postępowania zażaleniowego do odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących skargi kasacyjnej (rozdział 1 dział IV p.p.s.a.) zażalenie na postanowienie wojewódzkiego sądu administracyjnego – zgodnie z art. 175 § 1 p.p.s.a. – powinno być sporządzone przez radcę prawnego lub adwokata (tzw. przymus radcowsko-adwokacki). Bezwzględnie zmusza to stronę, która w drodze tego środka odwoławczego chce

dochodzić ochrony swoich praw naruszonych – wskutek wadliwego rozstrzygnięcia sądu I instancji, do skorzystania w tym zakresie z usług profesjonalnego pełnomocnika, a tym samym poniesienia kosztów zastępstwa procesowego, stanowiących przecież nieodłączny element kosztów postępowania sądowego.

Skarżący zwraca uwagę, iż prawo do sądu jest jednym z podstawowych praw jednostki, a zarazem jedną z fundamentalnych gwarancji praworządności. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TK na konstytucyjne prawo do sądu składa się w szczególności: prawo dostępu do sądu, tj. prawo do uruchomienia postępowania przed niezależnym, bezstronnym i niezawisłym sądem i prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnej z wymogami sprawiedliwości (*vide*: wyroki z 9 czerwca 1998 r., sygn. K. 28/97, OTK ZU nr 4/1998, poz. 50; 16 marca 1999 r., sygn. SK 19/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 36; 10 maja 2000 r., sygn. K. 21/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 109). Jednocześnie przepis art. 176 Konstytucji RP wprowadza z kolei zasadę dwuinstancyjności postępowania, rozszerzając tym samym podmiotowe gwarancje dostępu do sądu na postępowania odwoławcze, w tym również zażaleniowe, na kanwie którego została sformułowana niniejsza skarga konstytucyjna.

Trybunał Konstytucyjny wskazywał już w swoim dotychczasowym orzecznictwie (*vide*: wyrok z 2 lipca 2003 r., sygn. K 25/01, OTK-A nr 6/2003, poz. 60), że realizacja prawa do sądu nie może doznawać takich ograniczeń, które naruszałby samą istotę tego prawa. W przypadku prawa do sądu jego naruszenie może przybierać charakter nie tylko bezpośredni (przez wyłączenie drogi sądowej, co jest zabronione przez art. 77 ust. 2 Konstytucji RP), ale również pośredni (przez takie ukształtowanie wymagań proceduralnych, które czynią uruchomienie postępowania nadmiernie utrudnionym), co ma miejsce w przypadku kontestowanych w niniejszej skardze przepisów p.p.s.a. Zdaniem TK unormowania dotyczące kosztów postępowania (w tym ich wysokości, zasad ich ponoszenia przez strony oraz odstępstw od tych zasad itp.) są ściśle związane z realizacją konstytucyjnych reguł porządku prawnego, które gwarantują skuteczną ochronę praw jednostek przez dostęp do sądu.

W ocenie skarżącego zakwestionowane w *petitum* niniejszej skargi regulacje, które całkowicie wyłączają obowiązek zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego przed sądami administracyjnymi, naruszają konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu, z uwagi na to, iż w sposób rzeczywisty i istotny ograniczają możliwość dochodzenia

ochrony praw na drodze sądowej. Konstrukcję przedmiotowych regulacji uznać należy za niedopuszczalną ingerencję w istotę prawa do sądu, gdyż obarczenie strony odwołującej się (wnoszącej zażalenie) od postanowienia sądu I instancji (wojewódzkiego sądu administracyjnego) obowiązkiem poniesienia wszystkich kosztów postępowania, które mają służyć ochronie jej praw, bez względu na wynik tego postępowania, może w praktyce prowadzić do zaniechania korzystania z tego środka prawnego, nawet wtedy gdy orzeczenie sądu godzi w oczywisty sposób w obowiązujący porządek prawny. Z powyższych względów objęte niniejszą skargą przepisy są niezgodne z art. 45 ust. 1 Konstytucji, gdyż godzą w prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury zgodnej z zasadami sprawiedliwości.

b) naruszenie art. 2 Konstytucji RP

Zasadniczo z przyczyn wskazanych powyżej kontestowane w *petitum* skargi regulacje godzą w przewidzianą w art.2 Konstytucji RP zasadę demokratycznego państwa prawnego, którego elementem powinno być takie ukształtowanie systemu sądowej ochrony praw podmiotowych, a w szczególności, w zakresie, w jakim dotyczy to procedur *stricto* sądowych, aby zapewniało pełną i efektywną ochronę prawną. Przyjęta w p.p.s.a. konstrukcja dotycząca zwrotu kosztów postępowania sądowego, w zakresie, w jakim nie przewiduje obowiązku zwrotu kosztów postępowania sądowego w postępowaniu zażaleniowym, pozostaje w sprzeczności z zasadą wynikającą z art. 2 ustawy zasadniczej.

Mając na uwadze powyższe wnoszę jak na wstępie.

W świetle powyższych wywodów zdaniem skarżącego zasadny jest wniosek o stwierdzenie niezgodności przepisów art. 203 i 204 w związku z art. 197 § 2 oraz art. 209 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270), zakresie w, jakim nie przewidują obowiązku zwrotu kosztów postępowania sądowego w postępowaniu zażaleniowym, są niezgodne z przepisami art. z art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania od Skarbu Państwa – Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej uzasadniony jest treścią art. 24 ust. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz faktem, że Sejm jest organem, który wydał akt normatywny – ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi – będący przedmiotem skargi konstytucyjnej.

Przemysław Mijał
radca prawny
2-966

Załączniki:

- pełnomocnictwo,
- dowód wniesienia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,
- odpis z KRS skarżącego,
- odpis postanowienia NSA z dnia września 2011 r., sygn. akt ,
- odpis zażalenia z dnia czerwca 2011 r.,
- odpis postanowienia WSA w W z dnia czerwca 2011 r., sygn. akt
- odpis wniosku o uzupełnienie postanowienia z dnia kwietnia 2011 r.,
- odpis postanowienia z dnia marca 2011 r., sygn. akt ,
- odpis zażalenia z dnia lutego 2011 r.,
- odpis wyroku z dnia grudnia 2010 r., sygn. akt ,
- 5 odpisów skargi wraz z załącznikami.